

درس ۹

فعالیت: ۱

۱- پاسخ های خود را درباره عوامل اثرگذار در شکل گیری سکونتگاه ها را در جدول زیر وارد کنید.

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
وجود آب مانند رودها و آب های زرزیمینی	عامل دفاعی و امنیت
آب وهوای مساعد	رونق تجارت و بازرگانی
شیب مناسب زمین	توسعه صنعت

۲- آیا نقش عوامل اثر گذار بر شکل گیری سکونتگاه ها در گذشته و اکنون یکسان است؟ چه عواملی در سال های

اخیر در شکل گیری سکونتگاه ها اثر بیشتری دارد؟

خیر. عوامل اثر گذار بر شکل گیری سکونتگاه ها در گذشته و اکنون یکسان نیست. مثلا در سال های اخیر عوامل زیر در شکل گیری سکونتگاه ها اثر بیشتری داشته است:

۱- افزایش مهاجرت از روستاها به دلیل خشکسالی و نشست زمین و...

۲- تبدیل شدن سکونتگاه های روستایی به سکونتگاه های شهری توسط وزارت کشور

۳- ایجاد شهرها در کنار راه های اصلی کشور

فعالیت: ۲

– با استفاده از مطالب کتاب استان شناسی و کمک معلم و همکلاسی های تان، علت شکل گیری شهر یا روستای محل زندگی خود را بررسی، و به صورت گزارش به کلاس ارائه کنید.

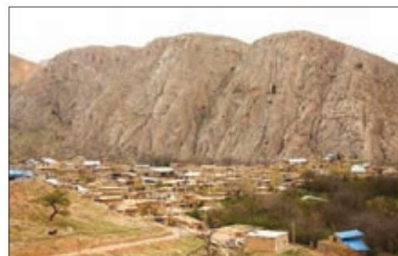
با توجه به محل زندگی تان پاسخ دهید.

فعالیت: ۳

به تصاویر مربوط به دو سکونتگاه توجه کنید. چه عاملی بر گسترش این سکونتگاه ها اثر دارد؟ این عامل بر نحوه گسترش این سکونتگاهها، چه تأثیری داشته است؟

شکل ۸ - ماکو - آذربایجان غربی

شکل ۷ - روستای هیر قزوین

هر دو سکونتگاه دریای کوهستان شکل گرفته اند. وجود آب وهوای مساعد، مخروط افکنه ها با خاک حاصلخیز و رودهای نسبتا پرآب در شکل گیری و توسعه روستای هیر و شهر ماکو موثر بوده است. نظر شما چیست؟

تفاوت این سه نوع سکونتگاه را با توجه به اطلاعات داده شده، در جدول زیر بنویسید. (صفحه ۸۰)

نوع زندگی	جمعیت	معیشت	روابط اجتماعی	خدمات و تسهیلات
شهری	زیاد	خدمات و صنعت	تفاوت زیاد در ارزش ها و آداب و رسوم	بیش تر
روستایی	کم	کشاورزی و دامداری	پابندی به آداب و رسوم اجتماعی	کم تر و محدودتر
عشایری	کم	دامداری	زندگی اجتماعی قبیله ای	کم تر و محدودتر

فعالیت: ۴

– به نظر شما، در کدام مناطق جغرافیایی ایران روستاهای متمرکز و در کدام مناطق روستاهای پراکنده وجود دارد؟ چرا؟

در سواحل شمالی کشور به دلیل فراوان بودن نسبی آب و خاک حاصلخیز، خانه های روستایی با فاصله از یکدیگر ساخته شده و لذا در مناطق شمالی کشور بیشتر روستاها از نوع روستاهای پراکنده می باشند.

در اغلب نواحی کشور مانند نواحی داخلی و جنوبی و شرقی و غربی کشور به دلیل کم بودن آب و محدود بودن خاک حاصلخیز و نبودن امنیت در گذشته مردم خانه های روستایی را نزدیک هم ساختند و لذا روستاهای متمرکز به وجود آمدند و در اطراف روستا زمین های کشاورزی قرار دارد.

فعالیت: ۵

در کلاس خود دو گروه مخالف و موافق زندگی در شهرهای بزرگ را تشکیل دهید. روی تخته کلاس دو ستون رسم کنید. دلایل موافقت هر گروه را از نوع زندگی مورد نظر بنویسید. در پایان، نظرات خود را جمع بندی کنید.

مخالفان زندگی در شهرهای بزرگ	موافقان زندگی در شهرهای بزرگ
وجود آلودگی های زیست محیطی در شهرها مانند آلودگی هوا و آلودگی نوری و آلودگی صوتی	وجود امکانات مختلف در شهر و بالا بودن رفاه اجتماعی
وجود مشکلات اجتماعی و افزایش جرم و جنایت در شهرهای بزرگ	وجود زیرساخت های مورد نیاز برای زندگی مانند بزرگراه ها و فرودگاه ها و مترو و ...
ترافیک زیاد و تلف شدن وقت مردم در ترافیک	وجود جاذبه های متنوع شهری
گران بودن مسکن و بالا بودن هزینه های زندگی و ...	وجود دانشگاه ها ، بازارها ، سینماها ، ساختمان های مدرن و زیبا و ...

فعالیت: ۶

با توجه به وضع جغرافیایی و یا نقش سکونتگاه، جدول زیر را کامل کنید.

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی	نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
تهران	اداری و سیاسی	وجود وزارتخانه ها و ..	بنرعباس	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
پیرانشهر	نظامی	وجود پادگان ها	سرعین	تفریحی	چشمه آب معدنی
شیراز	تاریخی	مفاخر تاریخی	قم	زیارتگاهی	حرم مطهر حضرت فاطمه (س) معصومه
کرمانشاه	بنایی تاریخی	وجود بناهای تاریخی	شهر سرچشمه	معدنی	وجود معدن مس
اراک	صنعتی	وجود کارخانه ها	تبریز	دانشگاهی	دانشگاه های بزرگ

فعالیت: ۷

شغل بیشتر مردم شهر و یا روستایی که شما در آنجا زندگی می کنید، چیست؟ چه امکان یا وضعی در محل زندگی شما به چشم میخورد که سبب روی آوری مردم به این مشاغل شده است؟ توضیح دهید.

با توجه به محل زندگی خود به این سوال پاسخ دهید.

فعالیت: ۸

در گروه های کلاسی خود، پیامدهای مثبت و منفی ناشی از مهاجرت معکوس را مورد بررسی قرار دهید.

پیامدهای مثبت مهاجرت معکوس	پیامدهای منفی مهاجرت معکوس
کاهش جمعیت در شهر	هجوم به روستاهای اطراف شهر و تخریب منابع طبیعی روستاها و گران شدن قیمت مسکن و ملک در روستا
کاهش آلودگی هوا و ترافیک و ...	تغییر کاربری زمین های داخل و اطراف روستاها و ...